

Lijuan Qi

Animální frazeologie: srovnání češtiny a čínštiny Idioms with Animal Components in Czech and Chinese

Cílem práce Lijuan Qi je srovnat tu část české a čínské frazeologie, která je založena na přítomnosti komponentů obsahujících název zvířete, tedy stručně animální frazeologie. Podobná práce dosud k dispozici není a autorka byla tudíž odkázána do jisté míry na to, že půjde vlastní cestou.

Práce je založená na cca jedenácti stovkách českých a necelých osmi stovkách čínských frazémů daného typu, jejichž zdroji byly napřed velké frazeologické slovníky obou jazyků a co do jejich úzu pak i výskytu všech těchto frazémů v českém a čínském korpusu. To zaručilo možnost studia současného jazyka a jeho úzu.

Práce se skládá z celkem 5 kapitol a bohatých příloh. V první kapitole se autorka věnuje pojetí frazeologie a frazému (hlavně se přidrží teorie české), kde se opírá především o pojetí formálně-strukturní. V druhé popisuje stručně naznačené zdroje, a to jak slovníkové (*Slovník české frazeologie a idiomatiky pro češtinu a Hanyu Chengyu Jinghua Cidian* pro čínštinu), tak korpusové (Český národní korpus, zvl. stomilionový SYN2010 a cca 600 tisícový čínský korpus na adrese http://ccl.pku.edu.cn:8080/ccl_corpus/index.jsp?dir=xiandai). Pro množství výskytů si autorka stanovila pro vlastní analýzu a zpracování minimálně 7 výskytů, pro čínštinu 10 výskytů. Všechny frazémy bylo třeba identifikovat v plných, obv. větných kontextech, utřídit formálně, mj. z hlediska jejich variant a strukturního typu.

Třetí kapitolu věnuje autorka české frazeologii, tj. datům vyexcerpovaným ze slovníku a pak identifikovaných a vypsáným s Českého národního korpusu. Přidrží se přitom, řazení užitého ve slovníku, tj. na frazémy z oblasti přirovnání, pak výrazů neslovesných (zvláště jmenných), slovesných a větných. Každý z těchto širokých typů se člení do řady užších formálních subtypů, které jsou vždy bohatě ilustrovány a komentovány a nabízejí vždy na závěr celku stručné shrnutí.

Čtvrtá kapitola je věnovaná frazeologii čínské, především typu chengyu, který je obvykle složený ze 4 znaků; stranou zůstaly některé typy další jako např. přísloví. Podkladový čínský slovník obdobné obecné dělení jako slovník český nemá, všechny typy a substypy jsou tudíž řazeny do jednoho celku, který se uvnitř člení především podle syntaktických struktur, zatímco české typy jsou co do svých struktur založené na slovních druzích. Každý frazém má, vedle své struktury, uvedený i příklad v plné větě. I tak zde vyvstává odlišný přístup typický pro čínský jazyk, především frazémy složené ze dvou subjektů i predikátů a další, tedy v paralelní podobě; záznam čínštiny tu zahrnuje jak přepis pinyin tak vlastní znaky. Pozornost upoutají typy, kde se v odlišné funkci objevují stejný znak dvakrát (typ ABCA i jiné), v češtině nezvyklý. Objevuje se tu i pro čínštinu řídký a neobvyklý typ, kde u nominálního frazému složeného ze dvou substantiv se před substantivem objevuje jako přívlastek adjektivum, které zde normálně nestává. Podobně řídký je frazém složený ze 4 substantiv.

Poslední kapitola stručně shrnuje základní shody a rozdíly mezi oběma jazyky v dané oblasti. Nápadné je v čínštině např. častá funkce komponentů tygr a fénix; naproti tomu tu nenalezneme frazémy obsahující myš, křečka či sysla apod. K hlavním závěrům patří zjištění, že přestože je celkový počet čínským frazémům menší než český, je jejich obecné využití v čínštině naopak častější než v češtině (jakkoliv čínský korpus neumožňuje sledovat frekvenci). Z bohatých dokladů, z nichž valná část se objevuje až v přílohách, jasně vysvítá, hlavní rozdíly jsou na individuální úrovni jednotlivých frazémů. Jsou pochopitelně dané tím, že odrážejí zcela odlišnou kulturní realitu každého jazyka.

Práce dobře ukazuje velké úsilí vynaložené na identifikaci a popis jednotlivých frazémů a ukazuje také, že autorka dokázala jak zvládnout práci s velkým rozsahem dat včetně korpusových tak jejich základní analýzu.

Splňuje předpoklady na takovou práci kladené a může být obhajovaná.